

Možnost jako „pohyb“

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2003](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2003](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 22. 4. 2003
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 22. 4. 2003

Možnost jako „pohyb“

Jestliže rozlišíme možnost, chápanou z hlediska již čehosi nastalého, od možnosti, která je nepředmětným předpokladem onoho nastalého jakožto něčeho nového, jež nevyplývá z dané situace jakožto dané, pak je zřejmé, že jakákoli objektivace „možnosti“ nejen zamlčuje, ale přímo vylučuje „možnost“ chápanou v onom druhém významu. Ale pokud přijmeme myšlenku, že „možnosti“ přicházejí z budoucnosti jako sice otevřené, ale ještě žádným způsobem nerealizované, dokud se jich nějaký subjekt nechopí a nedá se jim k dipozici a do služby, pak je zřejmé, že se nemůžeme vyhnout jiné myšlence, totiž že tyto přicházející nepředmětné „možnosti“ nejsou a nemohou být bez pohybu, ale že jsou ve ‚skutečném‘ pohybu, neboť přicházejí (nebo nepřicházejí), že přicházejí k někomu a naopak k jinému že nepřicházejí (že tedy jejich příchod resp. přicházení je adresné, nasměrované), že jich v některé době přichází mnoho, zatímco jindy, v jiné době nepřicházejí takměř žádné, že se jakoby „odmlčují“, atd. atp. A pokud myšlenka „možnosti“ či „možností“ má svůj původ v Aristotelovi a v jeho termínech DYNAMIS a DYNAMIS, budeme muset – s ohledem na další významové posuny příslušných termínů nejen v řečtině, ale pak i v latině a ostatních eropských jazycích – rozlišovat také dvojí DYNAMIS (dva druhy) a pak také dvojí pohyb a s pohybem spjatou dynamiku, totiž tu původní, nepředmětnou, a pak i tu odvozenou, předmětnou, které se zejména novodobé a moderní myšlení přednostně, ne-li výlučně věnovalo. Tak se dostáváme k nutnosti promyslet a myšlenkově uchopit pohyb, který nejen že nemůže a nesmí být redukován na pohyb místní, ale který nemůže být náležitě popsán jen zvněšku, tedy jako předmětný (i když nepochybně předmětnou stránku může mít a má), nýbrž specificky jako pohyb, který předmětnou stránku vůbec nemá, a přece je pohybem, totiž pohybem „přicházení“, pohybem adventivním resp. advenientním. (Máme možnost i terminologického odlišení od adventivního růstu, jaký znají např. botanici u tzv. adventivních pupenů, apod.)

(Praha, 030422–3.)